

Temainspektion af implementering af den alternative standardmetode for markedsrisiko

Finanstilsynet har fra december 2022 til september 2023 gennemført en temainspektion af implementeringen og brugen af den alternative standardmetode for markedsrisiko i 18 udvalgte penge- og realkreditinstitutter.

Temainspektionen havde til formål at undersøge institutternes implementering af den alternative standard metode (A-SA) for markedsrisiko til opgørelse af kapitalkrav. Inspektionen blev gennemført uden at besøge virksomhederne fysisk (off-site).

Den alternative standardmetode er en del af den europæiske implementering af Fundamental Review of the Trading Book (FRTB), som er udviklet af Basel-komiteén. FRTB introducerer en ny standardmetode, som i CRRII benævnes A-SA-metoden, en ny intern model og en mulighed for at bruge en simplificeret standardmetode. Et institut kan kun bruge den simplificerede standardmetode, hvis instituttets handelsbeholdning er mindre end 10 pct. af dets aktiver og udgør maksimalt 500 mio. EUR. Et institut kan kun bruge den interne model, hvis Finanstilsynet godkender det. I Danmark forventes at langt hovedparten af de danske penge- og realkreditinstitutter på nuværende tidspunkt vil anvende A-SA-metoden. Det skyldes, at danske institutter historisk har placeret deres likviditetsbeholdning i handelsbeholdning fremfor på bankbogen. Dermed vil de ofte have mere end 10 pct. af deres samlede aktiver placeret i handelsbeholdningen. A-SA-metoden forventes at blive et kapitalkrav fra 2025, men der gælder allerede nu et rapporteringskrav, så omfattede institutter skal opgøre deres markedsrisiko efter A-SA og indberette data til Finanstilsynet.

Den nye A-SA-metode består af tre delkomponenter: Følsomhedsmetoden (SBM), misligholdelsesrisikoen (JTD) og, hvis relevant, restrisikoen (RRAO), som specificeret i CRRII. A-SA-metoden er mere kompleks end den hidtil benyttede standardmetode. Den kræver bl.a., at de omfattede institutter har modeller til at estimere størrelsen af risikonøgletal, som f.eks. deltarisiko, fremfor

blot at bruge en standard risikovægt. Finanstilsynet har derfor undersøgt implementeringen af den nye A-SA-metode i udvalgte danske penge- og realkreditinstitutter for at understøtte en hensigtsmæssig implementering, inden institutterne skal bruge modellerne til at opgøre egentlige kapitalkrav.

Temainspektionen inkluderede en kvalitativ og kvantitativ analyse af de udvalgte institutters implementering af den nye A-SA-metode. Den kvantitative analyse omfattede en benchmarking af institutternes opgørelse af REA og underliggende nøgletal som deltarisiko, jump to default (JTD) mv. på udvalgte instrumenter og for nogle institutter også porteføljer. Den kvalitative analyse bestod af et spørgeskema om institutternes implementering, den forventede brug af opgørelsen og den planlagte governance for opgørelsen.

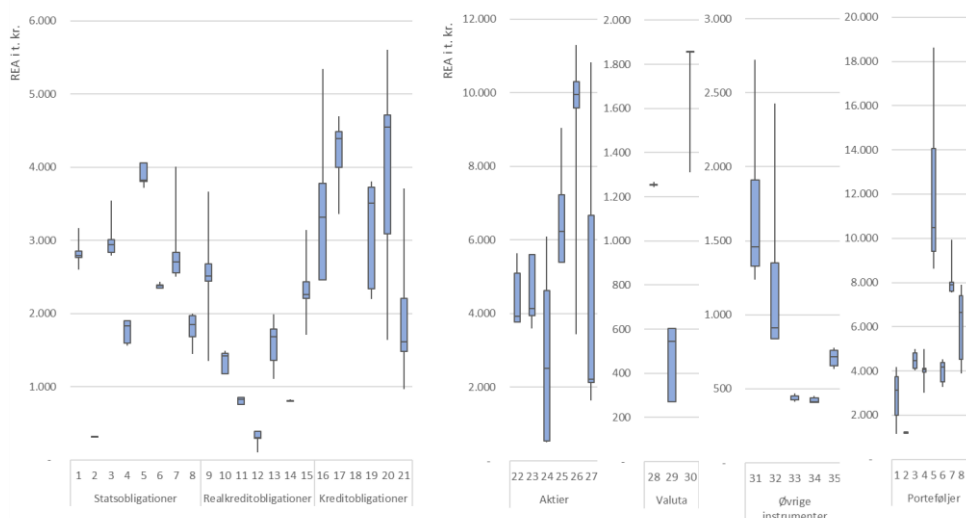
Inspektionen gav ikke anledning til tilsynsmæssige reaktioner overfor de involverede institutter.

Opsamling på den kvantitative del

Finanstilsynet har på baggrund af de deltagende institutters indberetninger sammenholdt deres beregninger. Den kvantitative analyse viste, at der var større variation i beregningen af REA for nogle instrumenter, særligt udvalgte kreditobligationer, aktieinstrumenter og mere komplekse øvrige instrumenter, end for udvalgte mere simple instrumenter som f.eks. stats- og realkreditobligationer, jf. figur 1 og 2.

Finanstilsynet forventer ikke, at alle observationer for institutterne er ens. Der kan, indenfor rammerne af lovgivningen, være forskelle på, hvordan modellerne beregner REA, og hvilke inputdata modellerne bruger. Der er dog grænser for, hvor stor variation der forventeligt vil kunne være.

Figur 1 Fordeling af den risikovægtede eksponering (REA) for instrumenter og porteføljer

Finanstilsynet har som led i undersøgelsen været i dialog med nogle af de deltagende institutter for at afklare årsagerne til variationen.

Forskelle i modeller til opgørelse af risikofølsomhederne eller forskelle i underliggende inputdata har bidraget til en del af variationen. Forskelle i underliggende modelantagelser vil bidrage til forskellige risikofølsomheder, hvilket særligt gælder for komplekse instrumenter og danske realkreditobligationer med indbyggede optioner, som f.eks. konverterbare realkreditobligationer. Forskellene fra inputdata, som bruges i modellerne, bidrager til alle instrumenter. F.eks. kan det tidspunkt på dagen, hvor markedsdato registreres i systemerne, være forskelligt fra institut til institut.

Der er også variationer, som formentlig skyldes tvivl om læsningen af lovgivningen. I relation til valuta skyldes variationerne formentlig forskelle i, hvilke risikovægte der er anvendt for valutapositionerne. Det fremgår af CRRII, artikel 325a, nr. 4(b), at der skal benyttes en risikovægt på 4,5 pct. for EUR, da fluktuationsbåndet for EUR/DKK er fastsat til 2,25 pct.¹ Nogle institutter har kun anvendt den ene side af båndet til beregning af risikovægten. Nogle af variationerne kan også skyldes, at der fortsat er usikkerhed om, hvorvidt udsteder eller udstedelsens rating skal bruges til indplacering af instrumenter i buckets. Afklaringen mangler fortsat, jf. EBA Q&A 575/2013. Disse usikkerheder vil give variationer i ovenstående².

Endelig skyldes noget af variationen i enkelte instrumenter fejl i implementeringen af opgørelsen eller den underliggende beregning af risikofølsomheder i enkelte institutter. Disse fejl er de relevante institutter i færd med at udbedre.

Det fremgik desuden, at der var variationer i misligholdelsesrisikovægtene, som opgøres på baggrund af kreditkvalitetstrin, jf. artikel 325y i CRR. Dette kan skyldes, at de deltagende institutter f.eks. bruger forskellige ratingbureauer. Spredningen kan derfor være begrundet, men institutterne skal være særligt opmærksomme på at sikre, at de bruger de rette misligholdelsesrisikovægte på instrumenterne.

¹ Ny fortolkning (juni 2025): Risikovægten for valutapositioner i EUR er lig fluktuationsbåndet for EUR/DKK, som er fastsat til 2,25 pct.

² Dialog med de deltagende institutter viste også, at noget af variationen i de indberettede instrumenter formentlig skyldtes misforståelser i institutternes læsning af selve indkaldelsen til inspektionen. Dette gælder særligt for instrument 24 (en Mærsk-aktie), hvor der har været tvivl om mængden på grund af uklarheder i indkaldelsesbrevet. Det gælder formentlig også for kreditobligationer, hvor indkaldelsen specificerede en hovedstol på 135.000 USD, men en række af kreditobligationerne kun kan handles i 200.000 USD.

Øvelsen resulterede i, at en række af de deltagende institutter lokaliserede udfordringer i modelimplementeringen, som de nu er i færd med at udbedre. Finanstilsynet bemærker vigtigheden af, at også institutter, som ikke har deltaget i øvelsen, gennemgår deres modelimplementering, hvis de forventer at være omfattet af A-SA, så kapitalgrundlaget opgøres korrekt, når kapitalkravet træder i kraft.

Opsamling på den kvalitative del

Besvarelsen af de kvalitative spørgsmål viste, at hovedparten af de udvalgte institutter fortsat havde udeståender i forbindelse med at etablere en passende governance omkring A-SA-metoden på tidspunktet for besvarelsen af spørgeskemaet. Da A-SA-metoden forventes at blive til et egentlig kapitalkrav pr. 1. januar 2025, er det vigtigt, at institutterne har fokus på at få afklaret udeståender og få etableret de rette processer.

I relation til kontroller er det essentielt, at institutterne etablerer kontroller af opgørelsen, så de sikrer, at den er korrekt. Adskillige institutter foretager på nuværende tidspunkt fuldstændighedskontroller i forhold til positioner og afstemmer de anvendte følsomheder. Flere institutter overvåger desuden eventuelle signifikante ændringer i nøgletal og foretager tests af manglende nøgletal, f.eks. deltarisici. Derudover har de opsat grundlæggende kontroller af datainput og dataoutput. Flere - men ikke alle - institutter, som bruger en datacentral til at opgøre markedsrisici, har etableret selvstændige kontroller. Det er imidlertid institutternes ansvar at sikre, at deres markedsrisici opgøres korrekt.

Det er vigtigt, at institutterne har en proces for kvalitetssikring af opgørelsen. Det gælder både i relation til nogle af udfordringerne pointeret i afsnittet om den kvalitative del og i relation til at sikre, at instituttet har identificeret alle relevante risikofaktorer mv. Ved f.eks. komplekse produkter vil det også være relevant med en proces til identifikation af evt. restrisici, hvor der skal laves yderligere beregninger, jf. artikel 325u i CRR II.